

A NEMZETKÖZI DOKUMENTÁCIÓS SZÖVETSÉG ÉS MAGYARORSZÁG 1947-1975

Balázs Sándor

Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ

A FID célja az 1970 szeptemberében elfogadott program szerint "nemzetközi kooperáció szervezésével elősegíteni a dokumentáció kutatási és fejlesztési munkáit, amelyek - többek között - kiterjednek a bármilyen formában rögzített információk tárolására, terjesztésére és értékelésére a tudomány, a technika, a társadalomtudományok, a művészetek és a humán tudományok területén."

A fenti célok megvalósítását elsősorban a következő öt feladat nemzetközi szintű elősegítésével kívánja támogatni:

- a/ a dokumentáció hatékonyságának jelentős emelése;
- b/ a különböző rendszerek összekapcsolását akadályozó nyelvi korlátok leküzdése;
- c/ az információk tárolását, keresését és szétsugárzását szolgáló modern eszközök és módszerek fejlesztése;
- d/ az országos, regionális és nemzetközi /célra orientált/ rendszerek szervezetének optimalizálása;
- e/ az országos és regionális, célra orientált rendszerek kapcsolataiból világméretű hálózatok kialakítása a tudományok különböző területein.

Ezeket a fokozatosan kialakult célokat és feladatokat az évek során egyre több ország tette magáévá, amit legjobban a Szövetségben képviselt országok számának emelkedése bizonyít. A második világháború alatt bekövetkezett visszaesés után a nemzeti tagok száma a következőképpen alakult:

1945:	5 ország
1950:	16 "
1955:	22 "
1960:	31 "
1965:	42 "
1970:	51 "
1975:	62 "

1975-ben 24 európai, 15 amerikai, 16 ázsiai és óceániai, valamint 7 afrikai ország vesz részt kijelölt intézménye, egyesülete vagy bizottsága révén a FID munkájában.

A SZOCIALISTA ORSZÁGOKKAL EGYÜTT

Magyarország - a szocialista országokkal együtt - hivatalosan a felszabadulás után lépett be a FID nemzeti tagjai sorába. A szocialista országok részvétele nagymértékben hozzájárult a Szövetség nemzetközi jellegének kialakításához.

A szocialista országok a következő sorrendben csatlakoztak:

1947:	Csehszlovákia és Magyarország
1951:	Jugoszlávia
1956:	Lengyelország
1958:	Szovjetunió és Románia
1964:	Kuba
1967:	Koreai Népi Demokratikus Köztársaság
1968:	Német Demokratikus Köztársaság

Magyarországot ettől az időtől kezdve az alábbi szervek képviselték és képviselik folyamatosan a Szövetségben:

1947 - 1950	Országos Dokumentációs Központ
1951 - 1958	Országos Széchényi Könyvtár
1958 - 1967	Országos Dokumentációs Bizottság
1967-től	FID Magyar Nemzeti Bizottsága

A FID/MNB

Az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanács szakbizottságaként működő Országos Dokumentációs Bizottság 1962-ig a Művelődésügyi Minisztérium, 1962 óta pedig a Művelődésügyi Minisztérium /később: Kulturális Minisztérium/ és az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság irányítása alatt áll.

Az 1967-ben létrehozott FID Magyar Nemzeti Bizottsága /FID/MNB/ /jelenlegi elnök: JÁNSZKY Lajos, titkár: dr.BALÁZS Sándor/ az alábbi szabályzat szerint folytatja működését:

1. Elnevezés, szervezet

- a/ A Fédération Internationale de Documentation /FID - Nemzetközi Dokumentációs Szövetség/ magyar nemzeti tagja a FID Magyar

Nemzeti Bizottsága. Külföld felé angol nyelven a "Hungarian National Committee for FID" elnevezést használja, hazai viszonylatban rövidítése: FID/MNB.

- b/ A FID/MNB az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanács /OKDT/ állandó munkabizottságaként működik.
- c/ A FID/MNB titkársági teendőinek ellátását és az ehhez szükséges feltételeket az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ /OMKDK/ biztosítja.

2. Feladatok

A FID/MNB az OKDT elnöksége által jóváhagyott terv szerint működik és ellátja a FID magyar tagságából eredő alábbi feladatokat:

- a/ kialakítja a FID/MNB politikáját a FID-ben és ennek érvényesülését értékeli;
- b/ a FID-en keresztül fejleszti a magyar dokumentáció és tájékoztatásügy nemzetközi kapcsolatait;
- c/ támogatja, koordinálja és értékeli a FID különböző munkabizottságaiban tevékenykedő magyar szakértők munkásságát;
- d/ a FID/MNB munkájáról éves beszámolót készít az OKDT elnöksége részére. Esetenként tájékoztatja az OKDT elnökségét a napirenden lévő feladatokról és munkákról.

3. Tagság

- a/ a bizottság elnökét az OKDT elnöke nevezi ki és menti fel tisztségéből;
- b/ a bizottság 15-20 tagból áll, akiket a dokumentáció és tájékoztatásügy különböző területeiről az elnök javaslatára az OKDT elnöke nevez ki;
- c/ a bizottság titkárát az OMKDK munkatársai közül kell felkérni.

4. A bizottság és a titkárság működése

- a/ a bizottság üléseit a FID/MNB elnöke a titkárság útján hívja össze;
- b/ az ülések napirendjét, tárgyalási anyagait és jegyzőkönyveit a titkárság állítja össze és küldi szét a tagoknak;
- c/ a bizottság esetenkénti üléseire külső szakértőket is meghívhat;

d/ a bizottság a munkájára vonatkozó dokumentumok egy példányát minden esetben megküldi az OKDT titkárságának.

A magyar nemzeti tagságon kívül a Szövetség társulati tagjai sorában három magyar intézmény is található. Ez a korlátozott jogú intézményi tagság több kedvezményt biztosít a képviselt szervezetek részére, és több vonalon lehetőséget nyújt a FID munkájába való közvetlen bekapcsolódásra, illetve bizonyos eredmények átvételére.

Magyar részről a FID társulati tagjai a következők:

AGROINFORM

Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára

Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ.

RÉSZVÉTEL A VEZETŐ SZERVEK MUNKÁJÁBAN

A magyar tagság elismerését jelenti többek között, hogy a FID több ízben választott magyar tagot vezetőségébe.

A 12 tagú Tanács tagjaként JÁNSZKY Lajos /jelenleg a FID/MNB elnöke/ a következő időszakokban töltötte be tisztségét: 1960-1963, 1969-1972, 1973-1976.

Dr.LÁZÁR Pétert a FID Közgyűlése négy évre - 1967/1970 - alelnökké választotta. Ő azonban ezt a tisztségét csak 1968 végéig töltötte be, amikor is kinevezték az UNESCO párizsi központjában a könyvtári, dokumentációs és levéltári ügyekkel foglalkozó egyik részleg igazgatójává. /A FID alelnöki tisztségében utóda A.I.MIHAJLOV, a VINITI igazgatója lett, akinek megbízatása 1976-ban jár le./

Dr.BALÁZS Sándor, a FID/MNB jelenlegi titkára, a FID hágai főtitkárságán dolgozott 1969-1971-ben a tájékoztatási osztály vezetőjeként.

MAGYARORSZÁGI RENDEZVÉNYEK

A magyar nemzeti tag és a különböző nemzetközi fórumokon fellépő magyar szakértők tevékenységének, valamint a Szövetség eredményeit elismerő illetékes magyar szervek meghívásának eredményeként a FID a tárgyalt időszakban több rendezvényét tartotta Magyarországon. Ezek sorából többek között kiemelkednek az alábbiak:

- a FID C 3, a társadalomtudományok osztályozási kérdéseivel foglalkozó bizottság 1962-ben, 1966-ban, 1969-ben és 1972-ben Magyarországon tartotta üléseit;

- a FID Tanácsa Budapesten ülésezett 1967-ben;
- a Szövetség 36. Konferenciája is Budapesten került megrendezésre 1972-ben. Ennek keretében szeptember 2-9 között hazánkban több vezetőségi ülés /Végrehajtó Bizottság, Tanács/ volt; tanácskozott a Közgyűlés, valamint 9 zárt és 6 nyilvános bizottsági ülés egészítette ki a zsufolt és tartalmas programot;
- 1972. augusztus 31. és szeptember 12. között több mint 20 külföldi /fejlődő országokbeli/ szakember vett részt azon az UNESCO támogatásával szervezett budapesti szemináriumon, amely a "tájékoztatási szolgálatok szervezése a kevésbé iparosított országokban" témakör kérdéseivel foglalkozott;
- 1972. szeptember 14-16. között egy Veszprémben rendezett szeminárium résztvevői tárgyalták meg a "tájékoztatástudomány oktatásának időszerű kérdései"-t;
- az 1972. évi rendezvénysorozat keretében a FID nemzetközi kongresszust is szervezett Budapesten "Kis és iparilag kevésbé fejlett országok részvétele a világméretű dokumentációs tevékenységben és információcserében" címmel /szeptember 11-14./.

Ezek az 1972. évi üléseken együttesen 45 országból közel 400 szakember vett részt.

A fentiekén kívül még több szűkebb körű FID munkacsoport is hazánkban rendezte ülését.

Mindezek a rendezvények egyttal kiváló alkalmakat nyújtottak arra, hogy a résztvevők egyrészt megismerkedjenek a magyarországi tudományos és műszaki dokumentáció eredményeivel, másrészt, hogy a magyar és külföldi szakértők - az üléseken kívül is - "célra-orientált" tapasztalatcsere megbeszéléseket folytassanak.

KIADVÁNYOK

A FID és Magyarország közti kapcsolatok egy másik területét képezik azok a kiadványok, amelyek - mintegy közös munkával - a különböző dokumentációs és információs munkák elősegítését kívánják szolgálni. Ezek a következők:

- FID 313 ABC. Rövidített építőipari osztályozás tervezők és kivitelezők számára. Bp. 1960. Építésügyi Dokumentációs Iroda.
71 p.
/A FID 261.sz. kiadvány magyar fordítása./
- FID 389 Egyetemes Tizedes Osztályozás. Rövidített kiadás. 1-2.köt. Bp. 1966. Közg. és Jogi K. 219, 157 p.
- FID 390 Egyetemes Tizedes Osztályozás. Teljes kiadás. Bp. Magyar Szabványügyi Hivatal. Közg. és Jogi K.
/A teljes táblázatok kiadása 1968-ban kezdődött./

- FID 428 Kiegészítések és módosítások az Egyetemes Tizedes Osztályozáshoz.
/Az Extensions and Corrections to the UDC című FID kiadványsorozat magyar fordítása. 1968 óta megjelenik az OMKDK kiadásában évente kétszer./
- FID 415 Technical Journals for Industry. Hungary. Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ. Első kiadás: 1968. 34 p. Második, bővített kiadás: 1972. 53 p.
- FID 500 FID International Congress, Budapest, 11-14 September 1972. Proceedings. Participation of small and less industrialized countries in world-wide documentation activities and information exchange. Bp. 1973. Hungarian National Committee for FID. 196 p.
- FID 507 FID/ET. Proceedings of the International Seminar on Education in Information Science, Veszprém, 14-16 September 1972. Bp. 1974. OMKDK. 189 p.

A Szövetség igen széles körű publikációs tevékenységet folytat. A 80 éves fennállása alkalmával kiadott bibliográfia 100 oldalon sorolja fel a FID kiadványait. Ezek jelentős része a különböző magyar könyvtárakban megtalálható.

BIZOTTSÁGOK

A FID bizottságai közül jelenleg a következőkben működnek magyar szakértők:

FID/DT - Terminology of Information and Documentation
Az Információ és Dokumentáció Terminológiája
VAJDA Erik

FID/ET - Education and Training
Oktatás és Képzés
dr.SZENTMIHÁLYI János

FID/CCC - Central Classification Committee
Központi Osztályozási Bizottság
dr.BABICZKY Béla

FID/C3 - Social sciences
Társadalomtudományi Osztályozási Bizottság:
dr.FÖLDI Tamás + az albizottságokba delegált magyar szakértők.

Jelenleg folyamatban van a FID/II - Information for Industry /Ipari Tájékoztatás/, a FID/TMO -Theory, Methods and Operations of Information Systems and Networks /Információs Rendszerek és Hálózatok Elméleti, Módszertani és Gyakorlati Kérdései/ és a FID/LD -

Linguistics in Documentation /Dokumentációs Nyelvészet/ bizottságai-
ba új magyar tagok delegálása.

Az ujonnan létrehozott Committee on Committees /Bizottságok Bi-
zottsága/ elnevezésű programbizottságba a FID vezetősége 1974 végén
beválasztotta dr.LÁZÁR Pétert.

A bizottságok munkájában résztvevő magyar szakemberek közvetle-
nül és a FID/MNB útján gondoskodnak a magyar szempontok érvényesíté-
séről az ott folyó különböző munkáknál, valamint az elért eredmények
magyarországi hasznosításáról.

FID/DC

A bizottságokban végzett munkák sorában magyar szempontból külön
említést érdemel a FID/DC Developing Countries, a fejlődő országok do-
kumentációs kérdéseivel foglalkozó bizottságé, amely 1966. évi megalá-
kulása óta magyar vezetés /elnök és titkárság/ alatt működik.

A bizottság elnöki tisztét magyar részről ez alatt a következők
töltötték be:

1966-1968 Dr.LÁZÁR Péter

1969-1971 LÉVAI Tamásné

1972-1975 julius dr.BALÁZS Sándor

/1975 júliusában a bizottság vezetését - a rotációs elvnek megfelelő-
en - Irán vette át/.

A FID/DC a következő főbb munkákat végezte:

- ülések és munkaértekezletek;
- a magyarországi rendezvények sorában már említett szeminárium
Budapesten, fejlődő országok dokumentalistái részére;
- kerekasztal konferenciák és megbeszélések /1973: Teherán,
1975: Khartoum/;
- különböző vizsgálatok és tanulmányok az UNESCO megbízásából.
Pl. Study on national structures for documentation and library
services in countries with different levels of development
with particular reference to the needs of developing countries
/A dokumentáció és könyvtárügy országos szervezete a különböző
fejlettségi országokban, különös tekintettel a fejlődő orszá-
gokra/; The function and organization of a National Documenta-
tion Centre /NDC/ in a developing country. /Az országos doku-
mentációs központok szervezete és feladata a fejlődő országok-
ban/;

- felmérések és elemzések a fejlődő országok dokumentációs munkája területén;
- különböző angol nyelvű kiadványok: a rendszertelen időközökben megjelenő "FID/DC News", fejlődő országok dokumentációs eredményeit ismertető, valamint fejlesztését érintő hírekkel és közleményekkel; a FID/DC Occasional Publication című eseti, monografikus jellegű kiadványsorozat, hosszabb tanulmányokkal és elemzésekkel stb.;
- egyéb kisebb és eseti munkák és kiadványok.

A FID elnöke és főtítkára külön-külön levélben fejezte ki köszönetét a DC magyar vezetőinek a bizottság irányításában végzett munkájukért és az elért "kiváló eredményekért".

* * *

Amint az előzőekből kitűnik, a FID és Magyarország közti kapcsolatok pozitívan értékelhetők. Eredményesen járultak hozzá a magyar dokumentáció nemzetközi kapcsolatainak fejlesztéséhez és a nemzetközi eredmények hazai átvételéhez.

□ □

FELHASZNÁLT IRODALOM

BALÁZS Sándor: A Nemzetközi Dokumentációs Szövetség /FID/. Bp. OKT, 1961. 77 p.

/Az Országos Könyvtárügyi Tanács kiadványai 13./

LÁZÁR Péter: A Nemzetközi Dokumentációs Szövetség és a fejlődő országokkal foglalkozó bizottsága. Bp. OMKDK, 1967. 11, 19 p. + mellékletek. Sokszorosított összeállítás.

FID Yearbook, 1975. The Hague, FID, 1975. 78 p.

A Nemzetközi Dokumentációs Szövetség. Bp. FID/MNB, 1975. 9 p. + mellékletek. Sokszorosított összeállítás.

Nemzetközi Dokumentációs Szövetség. Bp. OMKDK, 1969. 9 p.

/Módszertani körlevél 60./

Áttekintés a FID 1972. évi magyarországi rendezvényeiről. Bp. OMKDK, 1972. 8 p.

/Módszertani körlevél 72./

ARNTZ, Helmut: International Federation for Documentation /FID/
/Előnyomat a Library Science Encyclopedia-ból, p.377-402./

FID publications. An 80 year bibliography, 1895-1975. The Hague, FID,
1975. 94 p.
/FID publ. 531 p./

BALÁZS, S.: A Nemzetközi Dokumentációs Szövetség és Magyarország
/1947-1975/

Magyarország 1947 óta vesz részt folyamatosan a FID munkájában. Jelenleg a FID Magyar Nemzeti Bizottsága látja el a nemzeti tagságból eredő feladatokat. A kapcsolatok egyik legfőbb célja "a FID-en keresztül fejleszteni a magyar dokumentáció és tájékoztatásügy nemzetközi kapcsolatait".

A FID több ízben választott vezetőségébe is magyar tagot: dr.LÁZAR Pétert alelnökké /1967-1968/, JÁNSZKY Lajost pedig a Tanács tagjává /1960-1963, 1969-1976/.

A Szövetség magyarországi rendezvényei sorából kiemelkedik a 36. Konferencia és Nemzetközi Kongresszus /1972 szeptemberében/, az ehhez csatlakozó két nemzetközi szeminárium, valamint zárt és nyilvános bizottsági ülések. Ezenkívül Magyarországon tartott ülést a Tanács /1967/, a FID/C 3 bizottság /1962, 1966, 1969, 1972/ stb.

A FID hivatalos kiadványjegyzékében 7 magyar kiadvány is található: rövidített és teljes ETO táblázatok, kongresszusi és szemináriumi anyagok, műszaki folyóiratjegyzék stb.

A FID bizottságaiban sok magyar szakértő képviselte a magyar dokumentációt. A bizottságok sorából kiemelkedik a FID/DC, a fejlődő országok dokumentációs kérdéseivel foglalkozó bizottság, amely 1966 óta /1975 júliusáig/ Budapesten, magyar vezetés alatt működött.

Magyarország és a FID közti kapcsolatok eredményesen járulnak hozzá a magyar dokumentáció nemzetközi kapcsolatainak fejlesztéséhez és a nemzetközi eredmények átvételéhez.

BALÁZS, S.: The International Federation for Documentation and Hungary - 1947-1975

Hungary is a member of the FID since 1947. The Hungarian National Committee for FID is performing the duties of the national member. One of the most significant tasks of the Committee is to promote international relations of Hungarian documentation through the FID.

The FID elected several times Hungarian documentalists to its governing bodies: Dr. P. LÁZÁR, Vice-President /1967-1968/, L. JÁNSZKY, Council member /1960-1963, 1969-1976/.

Among the meetings held by the Federation in Hungary the 36. Conference and International Congress and the two international seminars, organized in September 1972 occupy a prominent place. Several meetings of the Council /1967/, the Committee FID/C 3 /1962, 1966, 1969, 1972/ and others were also held in Hungary.

The FID list of publications includes 7 Hungarian publications as well: abridged and full UDC tables, congress and seminar proceedings, lists of technical journals, etc.

Many Hungarian specialists participated during this period in the activities of the various FID committees. The Hungarian national member was entrusted to run the Secretariat of the special committee FID/DC "Developing Countries" under Hungarian chairmanship from 1966 to July 1975.

The participation of Hungary in the FID contributes efficiently to the international development of documentation as well as to the adaptation of internationally accepted means and methods in Hungary.

.oOo.

БАЛАЖ, Ш.: Международная Федерация Документации (МФД) и Венгрия, 1947-1975 гг.

Венгрия участвует в работе МФД с 1947 г. Функции национального члена исполняются Венгерским Национальным Комитетом МФД. Одной из самых главных целей отношений с МФД является развитие международных связей через МФД.

МФД несколько раз выбрал венгерского члена в свои ведущие органы: д-р. Петер Лазар был вице-президентом (1967-1968 гг.) и Лайош Яноки - членом Совета (1960-1963 гг., 1969-1976 гг.).

Наиважнейшее мероприятие в Федерации, организованное в Венгрии, было 36-ая Конференция и Международный конгресс, и связанные с этой два международных семинара и съезды комитетов (сентябрь 1972 г.).

Кроме того, в Венгрии были организованы совещания Совета (1967 г.), Комитета по классификации общественных наук (1962, 1966, 1969, 1972 гг.) и т.д.

В списке изданий содержится 7 венгерских изданий: сокращенные и полные таблицы УДК, материалы конгрессов, список технических журналов и т.д.

В разных комитетах многие венгерские специалисты представили дело венгерской информационной системы. Выделяется комитет, занимающийся вопросами информационных служб развивающихся стран, который действовал под венгерским руководством с 1966 г. до июля 1975 г.

Отношения между Венгрией и МЭД плодотворно содействуют развитию международных связей венгерской информационной системы и ознакомлением международных результатов.

" "

BALÁZS, S.: Der Internationale Verband für Dokumentation und Ungarn 1947-1975

Ungarn ist seit 1947 Mitglied der FID. Das nationale Mitglied ist das Ungarische Nationalkomitee für die FID. Eines der Hauptziele der Beziehungen mit der FID ist die Entwicklung der internationalen Kontakte des ungarischen Dokumentations- und Informationswesens mittels der FID.

Ungarische Dokumentalisten wurden in die Führungsorgane der FID gewählt: Dr. Peter LÁZÁR als Vizepräsident /1967-1968/ und Lajos JÁNSZKY als Mitglied des Rates /1960-1963, 1969-1976/.

Aus der Reihe der in Ungarn stattgefundenen FID-Veranstaltungen sind besonders die 36. Konferenz und der Internationale Kongress sowie die sich daran anschließenden zwei internationalen Seminare und Komiteesitzungen hervorzuheben /September 1972/. Es wurden weiters auch eine Ratssitzung /1967/, Sitzungen des Komitees FID/C 3 /1962, 1966, 1969, 1972/ usw. in Ungarn abgehalten.

In der offiziellen Liste der Publikationen der FID sind auch 7 ungarische Titeln zu finden: Kurzaufgaben und Vollaussagen der UDK, Kongress- und Seminarberichte, Listen technischer Zeitschriften usw.

In den Komitees der FID waren viele ungarische Fachleute tätig. Besonders zu erwähnen ist das Komitee FID/DC "Entwicklungsländer" das seit 1966 bis Juli 1975 unter ungarischer Leitung funktionierte.

Die Beziehungen zwischen Ungarn und der FID tragen erfolgreich zur Ausbreitung der internationalen Beziehungen des ungarischen Dokumentationswesens und zur Übernahme von ausländischen Errungenschaften in Ungarn bei.

